

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **“доктор”** по: област на висше образование 6.0. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.3. Животновъдство, научната специалност - Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването (Биология и биотехника на размножаването).

Автор на дисертационния труд:

асистент Радка Василева Малинова, редовен докторант към катедра „Животновъдни науки“ при Аграрен университет, гр. Пловдив.

Тема на дисертационния труд:

Репродуктивна способност на породата Родопско късорого говедо във връзка с *in situ* и *in vitro* съхраняването ѝ.

Изготвил становището:

проф. д-р Васил Стоименов Николов, ръководител на катедра „Животновъдни науки“, при Агрономически факултет на Аграрен университет – Пловдив, научна специалност “Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването“, определен за член на научното жури със заповед № РД16-1075/09.11.2016 г. на Ректора на Аграрен университет – Пловдив.

Представеният дисертационен труд е свързан с един от най- актуалните проблеми на съвременното опазване на генетичните ресурси и биологичното разнообразие на Планетата. От спонтанно движение за опазване на изчезващи дивни видове, опазването на генетичното разнообразие се превърна в ключов въпрос на съвременното общество, водещ проблем за Световната организация по прехрана и земеделие (ФАО), а след приемане на Протокола от Нагоя, ратифициран от ЕС, 80 страни, както и от нашата страна през настоящата година, и във важен приоритет на националните правителства.

Целта на разработката е да се получи научна информация, която би подпомогнала съхраняването, в двете основни форми - *in situ* и *in vitro*, на една от най- уязвимите ни автохтонни породи- Родопското късорого говедо.

При изпълнение на 4-те поставени задачи, беше получена оригинална научна информация, като особено ценни в теоретичен аспект са: - установените многопрофилни аспекти на репродуктивната способност при целогодишно свободно отглеждане на кравите от автохтонните породи, в зависимост от

особеностите на агро- екосистемата и закономерностите на прехода към сезонност на размножаването след първо отелване; - установените влияния на отделни фактори върху качеството на свежа и криоконсервирана сперма, морфологията и кинетиката на сперматозоидите, както и липсата на зависимост между качеството на свежата сперма и криоконсервационната ѝ способност.

Важно научно - приложно значение имат установените от докторанта:- потенциални възможности за *in situ* и *in vitro* съхраняване на Родопското късорого говедо; - размер на икономически устойчивата ферма за отглеждане на автохтонната порода; - динамика на растежа и развитието на женските и мъжките животни от породата; - фактори влияещи върху постембрионалната онтогенеза; - биологично и икономически най- целесъобразната възраст за включване на животните в разплод; - параметри и аспекти на сезонността на размножаване и на възпроизводителната способност на кравите, и възможността за направляване на репродуктивния процес, чрез факторите, влияещи върху тях; - регионални особености на растежа и развитието на женските животни, половото съзряване, продължителността на бременността и междуотелния период, сезонността на размножаване; - потентност, качеството на спермата и криоконсервационната ѝ способност, при използване на биците от породата, като донори на семенен материал, и факторите, влияещи върху тях.

Научните и научно- приложните резултати от разработката са от значение за развъдната дейност и ще бъдат използвани: - при актуализиране на параметрите на развъдната програма за *in situ* съхраняване на породата; - при планиране на подходите при *in vitro* консервиране в станциите по изкуствено осеменяване.

Посоченото ми дава основание да считам, че поставената цел на разработката е постигната.

При реализиране на поставените задачи, докторантът премина през всички етапи на сложната организация и изпълнение на мероприятията по съхраняване на генетичните ресурси, както в естествения им ареал, така и в станциите по изкуствено осеменяване, където се извършва *in vitro* съхраняването. Изпълнението на задачите се провеждаше основно при производствени условия и тук проличаха организационните умения на докторанта, способността му да планира и последователно, и настойчиво да реализира планираните дейности. За преценка на репродуктивната способност на женските и мъжките животни беше използвана най - съвременна апаратура за диагностика на бременността и преценка на качеството на спермата. По този начин, не само са изпълнени целите на образователния елемент на докторантурата, но са придобити знания и умения, които позволяват докторантът да е в състояние да се включи непосредствено в организацията на процесите при съхраняване на генетичните ресурси.

Като научен ръководител на докторанта, не бих желал да се произнасям по структурата и качествата на дисертационния труд, достатъчността на материала, правилността на избраните методи на изследване и т.н. Считаю, че тези въпроси ще бъдат обсъдени от рецензентите. Бих искал само да отбележа, че според мен, в резултат на проведената докторантура е получена достатъчно нова за науката и

развъдната практика информация, както и е подготвен квалифициран специалист в областта на репродукцията на животните. Тази подготовка, както и личностните качества на докторанта ще допринесат за успешната ѝ реализация.

По дисертационния труд са публикувани три научни статии, на които дисертантът е водещ автор. Материалите от всички публикации са представени на научни форуми. Един от трудовете е публикуван в чужбина.

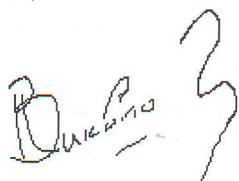
Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

В заключение считам, че дисертационният труд, представен от докторант **Радка Василева Малинова** е актуален, правилно планиран и добре изпълнен. Теоретичните и научно – приложните приноси са от значение за планирането на развъдната дейност при съхраняване на автохтонните породи и за животновъдството въобще. Дисертантът е изграден специалист в областта на репродукцията на животните, с добри организационни способности и аналитично мислене, които умело прилага при планирането, провеждането и анализа на научните изследвания. Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение.

На основата на посоченото, с пълна убеденост давам **положителна оценка** и предлагам на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **Радка Василева Малинова** образователната и научна степен **“доктор”** по: област на висше образование 6.0. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.3. Животновъдство, научната специалност - Развъждане на селскостопанските животни, биология и биотехника на размножаването (Биология и биотехника на размножаването).

Дата: 17.11.2016
гр. Пловдив

Изготвил становището:

/проф. д-р В. Николов/